

Nr 29.

Av fröken **Vinge m. fl.**, om åtgärder för att underlätta den hos krisorganen anställda personalens övergång till annan verksamhet.

De i 1946 års statsverksproposition uttalade förhoppningarna om ett snabbt fortskridande på den väg, som leder mot lättnader i de under kris-tiden införda restriktionerna, ha endast delvis förverkligats. Av följande siffror rörande personalstyrkan hos de centrala krisorganen att döma ha de inskränkningar i verksamheten, som efter krigsslutet genomförts på vissa områden, mer än motvägts av utvidgningar på andra områden:

	dec. 1944	dec. 1945	dec. 1946	dec. 1947	dec. 1948
Industrikommissionen ..	575	459	243	289	295
Bränslekommissionen ..	266	277	247	258	269
Livsmedelskommissionen .	393	343	228	202	238
Handelskommissionen ..	122	97	93	335	509
Trafikkommissionen	65	63	88	56	58
Priskontrollnämnden ...	149	162	197	258	274
Summa	1 570	1 401	1 096	1 398	1 643

Personalbeståndet hos dessa organ minskades alltså under de första efterkrigsåren för att sedermera åter ökas; vid slutet av år 1948 var antalet befattningshavare hos dessa organ större än vid krigets slut. I denna personal ingå män och kvinnor i ungefär lika antal.

Inte minst på grund av de inskränkningar i medborgarnas frihet och trivsel och de svårigheter för näringslivet, som krisregleringarna vålla, torde man inom ganska olika läger vara enig om nödvändigheten av energiska ansträngningar för att stävja denna ansvällning av krisapparaten och för att i dess ställe åstadkomma en successiv avveckling, så snart omständigheterna det medge. Vid en sådan avveckling böra myndigheterna emellertid enligt vår åsikt ta all rimlig hänsyn till sina anställdas fortsatta utkomstmöjligheter, dels för att deras arbetskraft skall kunna nyttiggöras, dels också av humanitära skäl. Staten bör uppträda som en god arbetsgivare. Takten i regleringsväsendets avveckling kan dock inte få bli beroende av sådana hänsyn, och därför böra förberedelser träffas i god tid för att underlätta krispersonalens övergång till annan verksamhet. Därvid bör inte bara de centrala krisorganens personal ihåggkommas utan också personalen hos krisorganens länsorganisationer (f. n. omkring 1 200 per-

soner) och det säkerligen inte obetydliga antalet befattningshavare hos vissa kommunala krisorgan.

En del av denna personal, särskilt på de högre befattningarna, har visserligen gamla befattningar inom statsförvaltningen eller det privata näringslivet att gå tillbaka till, men ett stort antal befattningshavare i synnerhet i mellangrader och lägre grader måste vid en avveckling se sig om efter annat arbete.

Redan nu torde befattningshavarna vid krisförvaltningen i ganska stor utsträckning söka sig över till andra verksamhetsfält, så snart ett tillfälle erbjuder sig. I nuvarande arbetsmarknadsläge torde i varje fall den yngre arbetskraften ganska ofta ha möjligheter därtill. För myndigheterna är det givetvis en olägenhet, om en genom flerårig anställning rutinerad personal i alltför snabbt tempo byts ut mot nybörjare. Det måste därför vara i myndigheternas eget intresse att söka skapa sådana garantier för att deras anställda vid en avveckling beredas annan sysselsättning så att dessa våga stanna kvar i myndighetens tjänst, så länge de behövas där.

Vissa svårigheter att skapa sådana garantier finnas onekligen. I den mån den hittillsvarande utvecklingen inneburit att de yngre befattningshavarna i större utsträckning än de äldre övergått till annan verksamhet, måste man räkna med att den kvarvarande personalen på grund av sin högre ålder blir mera svårplacerad på arbetsmarknaden vid tidpunkten för avvecklingen, så mycket mer som antalet arbetstillfällen vid en sådan tidpunkt kan antagas vara mindre än vad nu är fallet. Därtill kommer att en del av den personal, varom nu är fråga, under sin tjänstgöring varit sysselsatt med rutingörömsål av ett slag, som mera sällan förekommer inom det privata näringslivet, något som ytterligare kan komma att bidra till att göra denna personal svårplacerad.

Det kan därför bli nödvändigt att anordna utbildningskurser på kvällstid med speciellt sikte på denna personalgrupp, om möjligt genom de statsunderstödda yrkesskolornas försorg men i nära samarbete med arbetsmarknadsstyrelsen liksom med vederbörande personalorganisationer. Därvid torde man dels böra ordna träningskurser för återupplivande och förkovran av tidigare förvärvade kunskaper och färdigheter, som inte kunnat vidmakthållas under den nuvarande tjänstgöringen, dels också anordna utbildningskurser, som syfta till yrkesutbildning inom nya verksamhetsområden, där enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognoser behov av arbetskraft kan föreligga. Över huvud taget torde den offentliga arbetsförmedlingens organ behöva ägna en speciell uppmärksamhet åt de arbetsmarknadsfrågor, som sammanhånga med avvecklingen av krisorganens verksamhet.

Vi äro väl medvetna om att vissa åtgärder i här angivet syfte redan för flera år sedan vidtagits. Genom den till den offentliga arbetsförmedlingen hörande tjänstemannaförmedlingens försorg sattes för ett par år sedan

krisförvaltningens personal i tillfälle att lämna uppgifter om sina kvalifikationer och önskemål för att deras omplacering skulle underlättas. Denna i och för sig värdefulla inventering torde emellertid numera ha förlorat i aktualitet, bl. a. på grund av den ovan omtalade ganska omfattande avgången av personal med därav föranledd nyrekrytering. En liknande undersökning torde därför behöva göras på nytt inför en förestående avveckling.

I cirkulär till statsmyndigheterna den 29 juni 1945 (nr 516) och den 18 januari 1946, vilket senare förnyats år från år (senaste lydelse den 30 december 1948, nr 799), har Kungl. Maj:t dels fäst myndigheternas uppmärksamhet på önskvärdheten av att vid antagning av personal i statstjänst sysselsättning såvitt möjligt bereddes personal, som blivit övertalig genom avvecklingsåtgärder av ifrågavarande slag, dels anbefallt myndigheterna att med vissa särskilt angivna undantag till arbetsförmedlingen anmäla tillämnad personalantagning ävensom avgång av personal. Dessa cirkulär avse emellertid endast en anmälningsplikt, inte ett arbetsförmedlingstvång. Erfarenheten visar också, att varken krisorgan eller övriga statliga myndigheter i någon större utsträckning anlitat tjänstemannaförmedlingen vid sin personalrekrytering. Risk föreligger sålunda för att de hittills vidtagna åtgärderna kunna komma att visa sig otillräckliga för den personal, som entledigas från krisorganen vid deras avveckling.

På grund av vad som ovan anförts föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om

dels anordnande av lämpliga tränings- och andra utbildningskurser för sådan personal inom krisförvaltningen, som inför en övergång till annan verksamhet finner sig vara i behov därav,

dels ock i övrigt åtgärder för att i samband med en förestående avveckling av krisorganens verksamhet den hos dessa organ anställda personalens övergång till annan verksamhet underlättas.

Stockholm den 18 januari 1949.

Margit Vinge.

Folke Nihlfors.

Gustaf Kollberg.